

ایکینچی جلد

۱۹۳۶

تورکیات مجموعہ سی

استانبول دارالفنون تورکیات استیقوسی طرفندہ نشر ایملیر

مدیر:

کومرسلی زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنون شده «تورک ادبیاتی تاریخی» مدرسی

استانبول - دولت مطبعہ سی

۱۹۳۸

« فرهنگ نامہ سمری » یا خود مختصر ہرستانہ ترجمہ سی - ناظمی : « ضوابط مسعود »
- تاریخ تالیف ۷۵۵ سنہ ہجریہ - محشی و مصححاری : ولد چلی و کلیسیا معلم رفعت - برنجی طبع -
استانبول، مطبعہ حاصرہ ، ۱۳۴۲ - ۱۳۴۰ - مقدمہ ل : ۱۹ صفحہ - متن اثر (حاشیہ لرلہ برلکده)
۸۷ صفحہ - تصحیحات ، اختصار و لاحقہ : ۸۹-۱۱۲ صفحہ - بویوک حیدرہ - فیثانی ۷۰ غروش .

سرپل و نوبہار - ناظمی : ممکنہ برنجی عصر ہجری شہراستمرہ مسعود بہ اصغر - برلین
عمومی کتب خانہ سندھ کی یگانہ نسخہ دن فوطوغرافیا طریقہ استنساخ و عیناً نشر ایدیلشدر - متن ۳۷۸
صفحہ - ناشری « دو قنور ژ . م . مورتماز » طرفندن یازیلش ۱۳ صفحہ لک مقدمہ ایلہ - ہانووہر ،
« هانس لافہر » مطبوعات شرقیہ شرکتی ، ۱۹۲۴ - Quellenwerke des islamischen
Schrifttum « کلیاتک برنجی جلدی اولارق نشر ایدیلشدر . فیثانی (۲۵) آلتون مارق .

شو صوک برقاچ سنہ ظرفندہ تورکیادہ و آوروپادہ میلادی اون اوچنچی و اون دردنجی
عصر لرہ ہاند و نادر اسکی آناطولی تورک متلارینک نشرینہ باشلانمہ سی ، تورک فیلولوژیسیلہ
توکیات مجموعہ سی - ۳۱

اوغراشانلر ایچون پک ممنونیت بخش بر حادته در. «کوروشی چوما» مجموعه سنده «سلچوقیلر» دوری آناتولی شاعرلرندن «شیادحزمه» ایله «احمد فقیه» حقنده و «حیات مجموعه سی» نك برنجی صایب سنده «خواجه دهانی» حقنده نشر ایندیکمز مقاله لر سلسله سی، اوزمانه قدر چوق ده رین برقرار اکلایچنده بولونان اون اوچنجی عصر تورک ادبیاتی برار نویر ایتشدی؛ اخیراً، یوقاریده آیرجه بحث ایتدیکمز «مولانا» و «سلطان ولد» ک تورکجه شعرلرندن صوکر، میلادی اون دردنچی عصر ک مهم آناتولی شاعرلرندن «خواجه مسعود» ک «فرهنگ نامه سعدی» ترجمه سیله «سهیل ونوهار» آدی بویوک و کوزمل مثنویسنک نشری، تورک لسان و ادبیات تاریخی تدقیقاتنده، شبهه سز، چوق مهم بر آیدمدر.

«فرهنگ نامه سعدی ترجمه سی» ندن ابتدا «ولدچلی» افندی [کرید محتاجینه یاریم ایچون «ترجمان حقیقت» و «ثروت فنون» طرفندن چیقاریلان نسخه فوق العاده، ۱۳۱۳، «ادبیات اسلامی» عنوانی مقاله، ص ۵۵] قیصه جه بحث ایدمدر، ۷۵۵ ده یازیلان بواثری مشهور «مسعود تفتازانی» [۷۲۲-۷۹۲] یه اسناد ایتشدی که، ایشته بوندن نقلاً «کیپ» ک «اشعار عثمانیه تاریخی» نده ده بوضورتله ذکر ایدیلر [برنجی جلد، ص ۲۵۳]. غالباً، بونسخه نك سرنامه سی ظهر نده موجود «ترجمه مسعود تفتازانی فرهنگ نامه شیخ سعدی» عبارده سی، اثرک مشهور اسلام عالمی «سعدالدین مسعود ابن عمر تفتازانی» یه اسناد ایدیله سی موجب اولمدر. اون بشنجی عصر ک ایلك نصفنده آناتولی تورک ادبیاتنک باشلیجه حامی و مشوقلرندن اولان مشهور «تیمور طاش پاشا زاده امیر کبیر اومور بک» طرفندن وقف ایدیلن برطاقم کتابلر آراسنده ایکن، هرناصله «ولدچلی» افندی یه انتقال ایدن بونسخه، بریانغین اشناسنده یانمشدی. لکن مشارالیه، یانغیندن اول، مرحوم احمد مدحت افندینک طلبی اوزرینه بونسخه نك مکمل بر قوییه سی چیقارته رقی بالذات مقابله و تصحیح ایتشدی که، ایشته طبعه اساس اولان یکانه نسخه، مؤخر آ مدحت افندی مرحومک ورثه سندن علی امیری افندی یه انتقال ایدن و الیوم «ملت کتبخانه سی» نده دیوان قسمنده ۳۰۰ نومروده مقید بولونان بونسخه در. «سهیل ونوهار» ک ناشر فاضلی «دوقور ژ. ه. مورتان»، مذکور اثره یازدیغی کوچوک مقدمه ده بو «فرهنگ نامه سعدی ترجمه سی» نك دیگر بونسخه سنک ده «قوپنباغ کتبخانه سی» تورکجه یازمه لری آراسنده بولوندیغی بالخاصه خاطر لاشدرکه، بوضورتله، بواثرک ایکی نسخه سی معلوم اولیور. هر حالده «قوپنباغ» نسخه سنک مطبوع «فرهنگ نامه» ترجمه سیله مقابله سی، بواثرک هر صورتله اعتاده شایان

برطبعنه مالکیت ایچون ضروریدر؛ چونکه، ناشرلرینک بوتون حسن نیت و وقوف و غیرتارینه رغما، طبعه اساس اتخاذایدیلن متنک یکانه و بعض برلرده بوزوق اولماسی، و برده لسانک اسکیلکی، بو طبعده، ایستر ایسته من برطاق مهم و شبهه لی جهتلر براقشدر.

«فرهنگ نامه سعدی ترجمه سی»، مشهور «بوستان» دن منتخب و مترجم ۱۷۰۳ بیتدن مرکب و «مقارب» و زنیله یازیلش بر اثر درکه، «بدیعی» اولمقدن زیاده «لسانی» بر قیمتی حائزدر. آناتولی تورک لساننک اون دردنجی عصره عائد اساساً محدود محصوللرندن شیمدی به قدر نشر اولونان متنلر او قدر آزددرکه، ایشته بو وضعیتده، کرک بواثرک کرک «سهیل و نوبهاره» اهمیتی بر قانداها تضاعف ایتمکدهدر. بالخاصه «فرهنگ نامه ترجمه سی» نک ناشرلری، بوتورکجه ترجمه نی «بوستان» متنبیله مقایسه ایتدکری کی، اوراده کی اسکی تورکجه کلمه لر حقننده «عاشق باشا، کلشهری، شیخی، الوان شیرازی، شریفی...» کی ادبی منبعلردن باشقا، «دیوان لغات الترک»، کتاب الادراک، منتهی الارب، قاموس الاروام، میسره العلوم... کی مطبوع و یازمه اسکی لسانی منبعلرده مراجعت ایده رک پک مفید تحشیه لرده بولونمشلر، و آریجه، حروف هجا ترتیبیله برده کوزله افت جدولی ترتیب ایتمک صورتیله، فیلولوژیک تدقیقاتده بولونمق ایسته یئر ایچون پک قیمتلی ماده لر طویلا مشلردر. فی الحقیقه «ابن مهنا، التحفة الزکیه، کتاب ترجمان» قیلندن لسانی منبعلره، سائر ادبی تورک لهجه لری محصوللرینه، و نه قدر محدود اولورسه اولسون. اولجه آوروپاده یایلمش اولان بو کی لسانی تدقیقلره مراجعت ایدیلک صورتیله، کتابده کی لغتلر حقننده داها اطرافلی و داها اصولی تدقیقات یایلمه سی، صوکر، اشکال صرفیه و صوتی خصوصیتلر حقننده آریجه ایضاحات و یریله سی امکانشز دکلادی. مع مافیه، بونلرک یایلمه مه سندن دولاییده ناشرلری فضله تحطه به پک حقمن یوقدر. هله، بو طبع، مملکت مزده شیمدی به قدر نشر اولونان بوقیل اثرلره مقایسه ایدیله جک اولورسه، آراده نه بویوک برترقی خطوه سی اولدیغی در حال تسلیم ایدیلر. بو کوچوک مقاله مزده اثرک لسان نقطه نظرندن آریجه تدقیقنه کیریشمک ایسته مه دیکمن ایچون، متنده کی بعض لغتلر و صرفی شکلر حقننده کی ملاحظات و تنقید اتمزی باشقا بر زمانه ترک ایده رک، ساده جه، «تکمله» نامی آلتنده مصحح اثر کلیدلی معارفهت بک طرفندن اثره و مؤلفه دائر سرد اولونان بعض مطالعه لری تحلیل ایده جکدر.

رفت بک، ترجمه به اساس اولان «فرهنگ نامه سعدی» نی یعنی «منتخب بوستان» ی بولاق ایچون بالخاصه آلمش قدر «بوستان» نسخه سی تدقیق ایتدیکنی، یالکز بونسخه لردن برینک

صوکنده بوکا «ادب نامه سعادى» عنوانى ده ویریلدیکنی، و بربرینه هیچ اویمايان «منتخب بوستان» نسخهلری آراسنده ایسه «فرهنگ نامه» آدلی برنسخه یه هیچ راست گله دیکنى سویلیور. فی الحقیقه، فرانسز مستشرق «هانز ماسسه» نك «سعادى» حقنده کی مونوغرافیسنده [پارس، طابع گوتنبر، ۱۹۱۹] بومسئله طأند هیچ برشی یوقدر. یالکیز، بعض یازمه لر اوزرنده «بوستان» «سعادى نامه» عنوانی ویریلدیکنی بیللیورز [زاخاو - نته، بودله یه ن فارسى یازمه لر قاتالوغی، ۶۸۱ و ۶۸۷ نومرولرده مقید «کلیات سعادى» نسخهلرنده، ص ۵۲۷ و ۵۳۴]. «فرهنگ نامه» عنوانه کلتجه، پك عمومى بر شهرت و رغبت قازانمش مختلف ادبی اثرلرایچون بعضاً «فرهنگ» و بعضاً «فرهنگ نامه» آدلی برطاقم لغوی شرحلری یازیلدیغی ده معلومدر [مثلاً «فرهنگ شاهنامه»، «فرهنگ دیوان حافظ»، «فرهنگ مشنوی» و یا «فرهنگ نامه مشنوی» الخ... کی اثرلره، اوروپا کتبخانه لر نده و استانبولده یازمه اولار ق. بذولاً تصادف ایدیلر]. حتی، «بنکاله آسیا جمعیتی کتبخانه سی فارسى یازمه لر» آراسنده (۹۳۲) نومروده مقید بولونان بر مجموعه ده «فرهنگ بوستان، فرهنگ کاستان، فرهنگ یوسف و زلیخای جامی» ده موجوددر [«ایوانوف» قاتالوغی، ص ۴۴۱]. ایشته، بو اعتبار ایله دوشونولورسه، «بوستان» دن انتخاب صورتیله وجوده کلن برمنتخباته «فرهنگ نامه» آدی ویریله سی. موجود ادبی تعامللره نظر آ- اولدجقه غریب کورونیور. حالبوکه «خواجهمسعود» اثرینك (۴۳ - ۴۵) نجی بیتلرنده، «فرهنگ نامه» آدلی بر «بوستان منتخباتی» او قود یغنی پك آچیقجه سویله مکده در.

رفت پك بو «تکمله» ده «خواجهمسعود» ك شا کردی اولان شاعر «شیخ اوغلی» ندن و اونك «کنز الکبراء» آدلی. یکانه نسخه سی خصوصی کتبخانه مزده موجود - پك مهم اثرندن بحث ایدیور. اون دردنجی عصر ك ایکنجی نصفنده، شاعر «احمدی» دن پك آزاو، بو پك بر شهرت فازانان بو آناطولی شاعرینك حیات و آ بارندن موسیو «ژان دونی» اسلام آنسقا بویه دیسنه یازدیغی «شیخ زاده» ماده سند بر از بحث ایتشمسه ده، مقدما بالخاصه اشتغال ایتدی کمز بومسئله یی آریحه یازمق ایسته دیکمز ایچون، بوراده خصوصی ایضاحاته کیریشمیه جگیز. فی الحقیقه، «مسعود» ك اثرلرینی کورهن و اونلردن نقللرده بولونان یکانه مؤلف، بو «شیخ اوغلی مصطفی» در. اونك اسمنك «مصطفی» اولدیغی ده، رقیبی و معاصری «احمدی» نك بعض شعرلرندن او کره نیورز. کینلک رفت پك بوراده شاعر «کلشهری» دن و اونك «فلک نامه» سندن ده بحث ایدیور. ابتدا «تورک ادبیاتنده ایلك متصوفلر» ده اثری و شخصیتی حقنده پك مختصر آ معلومات ویردی کمز.

بو بویوک شاعر حقننده ده مستقل برتدقیقنامه نشر ایدیه جکمز جهته، بوراده اونندن ده بحث ایتیمه جکمز. رفعت بکینه بو «تکمله» ده، قولای قولای قبول ایدیه مبه جک برطاقم استدلالرله، «فرهنگ نامه» مترجمی «خواجه مسعود» ک، آیاصوفیه کتبخانه سنده کی «امثلة التصريف» و «کتاب الاستنباط» آدلی اثرلرک مؤلفی «شیخ مسعود بن عثمان کلشهری» اولدیفنی اثباته قالدیشمشبسه ده، بالخاصه «سپیل ونوبهار» ک انتشاریه شاعر مزک آدی «مسعود بن احمد» اولدیفنی قطعیتله آکلایشیلدقدن صوکر، بوضعیف فرضیه دن واز کچمشدر [بو خصوصده ایضاحات ایچون رفعت بکک مجموع مزک بوجلدنده «نوطار و وثیقه لر» قسمنده مندرج مقاله سنه باقکمز].

فاضل مسلکداشمز دو قوتور «ژ. ه. مورتمان» ک نشر ایتدیکی «سپیل ونوبهار» مثنویسی ایله، «خواجه مسعود» ک ایکنجی بویوک اثری ده میدان چیقمش اولدی. فیلولوژی اعتباریه ده فوق العاده دقته شایان اولان بویکانه وحرکه لی نسخه یی فوطوغرافیا اصولیه طبع ایتدیرمکله، دو قوتور «مورتمان»، تورک فیلولوژیسیله اوغراشانلره یکیدن زنکیکن مالزمه ویرمش اولیور. هله «فرهنگ نامه» نک «قونپاغ» نسخه سی ده تدقیق ایدیلدکدن صوکر، «سپیل ونوبهار» ک لسان نقطه نظرندن عرض ایتدیکی مشکلات، اولدقجه خفیفله یه جکدر. هر حالده، اون دردنجی عصر آناطولی لهجه سنی تدقیق ایتک ایسته ین فیلولوغلر ایچون، بومالزمه نک پک بویوک قیمتی وارد. فیلولوغ دکل فقط قیمتی بر مورخ و متبحر اولان محترم مسلکداشمز، اثرک ماهیتی وهؤلوق حقننده قیصه فقط اطرافلی بر مقدمه یازمقله اکتفا ایتمشدر. شیمدی یه قدر اوروپا تورکیا تجلیری آراسنده بو اثر دن بحث ایدنه، بنم بویکونه قدر او کره نه بیلدیکمه کوره، یالکمز پروفیسور «زوسهایم» اولمشدر [Orientalistische Literaturzeitung, 1927. Nr 6. S. 508].

هجری ۷۵۱ تاریخنده یازیلوق اعتباریه اسکی آناطولی تورک لسان و ادبیاتی ایچون اهمیت مخصوصه یی حائر اولان بو اثر دن ایلک دفعه بحث ایدنه، تذکره شعرا صاحبی «عاشق چلبی» در. هجری او تخی عصر ادبیاتمزک بوقیمتلی تذکره جیسی، اثرینک مقدمه سنده «اورخان زمانی» ایچون: «اما هنوز دندان شئون شعر ترکی غنچه ترکی تبسم ایله ممش و بلبل شعرا کل کلبن بلاغته ترنم ایله مه مشدی» دیدکدن صوکر، «مراد خداوندکار» دورنده «احمد» اسمنده بر شاعرک اونک نامنه فارسیدن «سپیل ونوبهار» دستانی بحر متدار کدن ترجمه و نظم ایله دیکنی و حتی چوجوق لغنده اونسخه یی کوردیکنی سویله یهرک، اونندن برده بیت نقل ایدنه. ایشته «میستر گیپ» کده ذکر ایتدیکی بومهم قیدی [A History of the ottoman poetry, 1, 226] «عاشق چلبی»

متنندن آلان «دوقور ژ. ه. مورتان»، بواثرک عینی اثر اولدیفنی پک دوغرو اولارق قید و تثبیت ایدیور. ادبیاتمیزک اون دردنجی عصری شویله دورسون حتی اون بشنجی عصری حقدنه بیله چوق دفعه یا کایش معلومات ویرن، زمانلرنده پک بویوک شهرت قازانمش معروف شاعرلرک اسملرنی بیله ذکر ایتمه بن اسکی تذکره جیلر من آراسنده، «هاشوق چلبی» نک - ولولیا کایش اولارق - چو جو قلغنده کوردیکی بوجوق نادر واسکی ائردن بحث ایتمه سی، ینه راستشنا تشکیل ایدر. رفعت بکک مقاله سنده یازدینگی کی، اوندن داها اول کان شاعر «فردوسی طویل» ده، «سلیمان نامه» سنک مقدمه سنده، بواثری، شبهه سزیا کایش اولارق، «احمد داعی» به اسناد ایتکده در. حالبوکه، متن ائردن پک ایی آکلاشیلدینگی وجهله، اثرک بیک بیت قدر بر قسمنی «مسعود» کیکنی «عزالدین احمد»، متباقیسنی و مقدمه سنی ده «مسعود بن احمد» یازمشدر. بناء علیه بواثری، کتابک درت مثلندن فضله سنی یازان «مسعود» اسناد ایتک شبهه سز داها دوغرو در. اثرک فارسیدن مترجم مشهور بر حکایه اولدیفنی متنندن آکلامقله برابر، بوتون تدقیقاتمزه رغماً، نه «لباب الالباب» المعجم فی معاییر اشعار المعجم، دولت شاه، الخ... کی اسکی منبعلر ده، نه «براون» ک «ایران ادبیاتی تاریخی» نده، نه «غهیقر» - قون، ک قلاسیق ائرنده، نده آوروپا و هندستان کتبخانه لرینک فارسی یازمه لر قاتالوغلرنده بونامده هیچ براسکی فارسی اثره تصادف ایدمه دک. بونامده تورکجه اسکی اثرلر ککنجه، کلیلی رفعت بک، «فرهنگ نامه ترجمه سی» تکمله سنده، بالخاصه خلق آراسنده اوقونمه مخصوص منشور بر جلد «سهیل و نوبهار» حکایه سنک استانبول دارالفنون کتبخانه نده سنده بولوندینگی، و فقط بونک ده نقصان اولدینگی سویلیور. الدکی بونسخه ۱۹۴۳ ده استنساخ ایدیلش اولقله برابر، رفعت بک، اثرک دو قوزنجی ویا اوننجی عصر ده تألیف ایدیلدیکی قناعتنده در. نم فکر مه کوره، بونسخه، لسان جهتیله مؤخر بعض تعدیلاته اوغرامش اولقله برابر، اسکی لسان واسلوب خصوصیتلرندن بر چوغنی پک اعلاصاقلامشدرکه، او خصوصیتلر، نهایت نهایت هجری دو قوزنجی عصرک ابتدالینه عائد اولابیلر. ینه برده «کاتب چلبی»، «سلطان یازیدخان امراسندن امیر سنان بن سلیمانک بواسمه منظوم بر تورکجه اثری اولدینگی» روایت ایدیور [کشف الظنون، مصرطبعی، ج ۱، ص ۴۸۰]. بوبحث ایدیلن «امیر سنان بن سلیمان» ک، «سهی تذکره سی» نده، فارسی و تورکجه بر چوق شهرلر یازدینندن، بالخاصه مشنوی طرز نده قدرتندن بحث ایدیلن «ایکمنجی یازید» دوری امراسندن «لیلی و مجنون» و «یوسف وزلیخا» مشنویلرینک ناظمی «چاکری سنان بک» اولدینگی قناعتنده یم [سهی تذکره سی، ص ۳۵]. عیجا «چاکری سنان بک»،

ادبیات مزده چوق دفعه کوردیکمز وجهله، «خواجه مسعود» ک اثرینی اله کچیره ک اونی زماننک لسانه کوره بعض تعدیلاته یکیدن قلمه آلمش میدر؟ یوقسه «ایکنجی بایزیده» دورنده «سهیل ونوبهار» ی مستقل می ترجمه ایتدی؟ ایکنجی نقطه نظرک بزه داها مایلم کلدیکنی اعتراف ایله برابر، بوسؤلرک قطعی جوابی مستقبل تدقیقاتدن بکیورز. هر حالده، بو ذکر ایتدیکمز اثرلر، بوموضوعک آناتولی تورکری آراسنده داها اون دردنجی عصردن بری معروف اولدیغنی، وخلق آراسنده، داها اول دکلسه بیله، هر حالده اوزماندن بری یایلدیغنی کوسترمکده در.

رفت بکک تدقیقاتی و بالخاصه اونک استناد ایتدیکی «کنزالکبراء»، «فرهنگ نامه» مترجمیه «سهیل ونوبهار» ناظمک عینی آدام اولدیغنی آرتق قطعیتله اثبات ایتمشدر. لیکن، «دوقتور مورتمان» ک مقدمه سنده بحث ایتدیکی، «اوموربک» نامنه «کلیله ودمنه» یی ترجمه ایدنه «قول مسعود» ک بزم «مسعود» ایله عین آدام اولدیغنی ادعا، بجه هیچ دوغرو دکلدیر. بوخصوصده «پروفسور زوسهایم» ک قناعتنه ده هیچ اشتراک ایدمه حکم. مسئله نک اهمیتنه مبنی بونقطه یی راز توضیح ایتک ایستهرم: کندیسنی «قول مسعود» تسمیه ایدنه بر مؤلفک آیدین اوغوللرندن «غازی اوموربک بن محمد بک» نامنه ترجمه ایتدیکی «کلیله ودمنه» دن اینلک دفعه بحث ایدنه، نیمبیلدیکمه کوره، مشهور «آنه» در [بین الملل آلتنجی مستشرقلر قونفره سی ضبط نامه لری، ۱۸۸۵: «کلیله ودمنه نک شیمدی یه قادار مجهول قالمش بر تورکجه نسخه سنده»] ص ۴۱-۴۵. «آنه» بو کوچوک مقاله سنده، «بودله یه» کتبخانه سی تورکجه یازمه لری آراسنده بولونان [مارش، ۱۸۰] «مسعود» ک بو اثرندن بحث ایتدیکی کبی، آریحجه، عثمانلی پادشاهی «برنجی مراد» نامنه یازیش اولوب «غوطا» کتبخانه سی تورکجه یازمه لری آراسنده ۱۸۹ نومروده مقید بولونان ناظمی مجهول ناتمام و منظوم دیگر بر «کلیله ودمنه» ترجمه سندن [پهرچ، ۱۶۹]، وینه «بودله یه» ده عثمانلیجه دیگر مؤخر بر ترجمه ایله [مارش، ۶۱]، «دره سده» [فایدیه ر، ص ۱۹] و «مونسیخ» ده کی «چقنا بجه» [آومه ر، ص ۵۴] ترجمه لردن بحث ایتمش، و بونلرک، «انوار سهیلی» نک «علی چلبی» و «البکری» طرفندن یاپیلان عثمانلیجه و چقنا بجه ترجمه لردن آیری اولوب، «ابن المقفع» مترجمی «نصر الله» ک اسکی فارسی ترجمه سندن ترجمه ایدیلدیکنی ایلری سورمشدی. «سلطان مراد» نامنه «کلیله ودمنه» یی نظم ایدنه اسمی مجهول شاعر، مقدمه ده: «سوزلرینی نثرکن نظم ایلدم * سزلرومی قاموسن هضم ایلدم» دیمکده درکه، ایشته بوکا استناد ایدنه «آنه» «کلیله ودمنه» نک بوندن داها اسکی تورکجه و منشور بر ترجمه سی اولدیغنی استدلال ایتمش،

و تدقیقاتی نتیجه‌سند، «بودلایه‌ن» ده کی «مسعود» ترجمه‌سنگ، موضوع بحث اسکی ترجمه اولدیغنه حکم ایتشدیر [بو ترجمه‌لر حقننده اسلام آنسیقلوپه دیسند «بروقلمان» طرفندن یازیلان «کلیله ودمنه» ماده‌سینه ده باقکنز]. ایشته بو «قول مسعود» ترجمه‌سنگ دیگر برنسخه‌سی ده صوگ زمانلرده «لاله‌لی کتبخانه‌سی» یازمه‌لری آراسنده ۱۸۹۷ نومروده بولوندی؛ وایلیک دفعه «بروسه‌لی طاهر بک» مرحوم «عثمانی مؤلفلری» نده بونسخه‌نک موجودیتی بیلدیردی [ج ۲، ص ۳۰۵]. ایشته «دوقمورمورتان» ک «سپیل ونوبهار» مقدمه‌سند بحث ایتدیکی نسخه‌بودر. «اسمعیل بن محمد» آدلی رستنسرخ طرفندن ۸۹۵ ده یازیلان بونسخه حقننده بوراده ایضاحاته کیریشه جک دککنز؛ یالکنز، بواثرک بزم «مسعود بن احمد» عائد اولامیه جنی حقننده کی دلائلی ذکرایله اکتفا ایدلم :

اولا، مؤلفلرک اسماری فرقلیدر؛ بری «قول مسعود» دیگر ایسه «مسعود بن احمد» در. «مسعود بن احمد» اثرلرینک هیچ برنده کنندیسنه «قول مسعود» دیمه‌دیکی کی، «کنزالکبراء» مؤلفی ده هیچ بریده اوکا بو «قول» لقبی ویرمیور. - ثانیاً، «مسعود بن احمد» اثرلری بویوکلردن برینه تقدیم ایتک اعتیادنده بولونان برآدام دککنز؛ حالوکه «قول مسعود» اثرینی بالخاصه «امور بکک اشارتیه» فارسیدن تورکجه‌یه دوندورمش، اثرنده بریر اونی مدح ایتشدیر. بواثرک مقدمه‌سندن زمان تحریری ده تقریبی اولارق آکلایه بیلیرز: «خداوندکار و خداوندکار زادجهان حسیب نسیب زمان المؤید من الرحمن جوان جوان بخت پاشای کامران امور بن محمد بن آیدین» افاده‌سی، بواثرک هنوز «محمد بک» حیاتده و «امور بک» پک کنج ایکن یازیلدیغنی کوستره بیلیر. محمد بکک ۷۳۴ ده وفات ایتدیکنی نظراعتباره آلبرسه‌ق، بواثرک هر حالده اوتاریخندن اول یازیلش اولدیغنی میدانه حیقار. دیمک اولیورکه «فرهنگ نامه ترجمه‌سی» و «سپیل ونوبهار» ایله، موضوع بحث «کلیله ودمنه ترجمه‌سی» آراسنده لاقل یکریمی سنه‌لک برزمان واردر. یوقسه، ابتدا آنجلیکنده «قول مسعود» تخلص ایدن مؤلف، صوکرالری نه دن ساده‌جه «مسعود» آدینی قوللانسون؟ «کنزالکبراء» مؤلفی «شیخ اوغلی»، بواثرنده، خوجاسی «مسعود» ک هرایکی اثرندن مختلف پارچه‌لر آلدینی حالده، نه دن «کلیله ودمنه» ترجمه‌سند کی بعضی منظوم پارچالری هیچ آلماسون؟ ثالثاً، «قول مسعود» ک اثرنده کی بعضی محدود منظوم پارچالر، اونک اپی قدر تسنزه علی‌العاده برشاعر اولدیغنی کوستردیکی حالده، بالعکس «مسعود بن احمد» ک اسلوبی و شاعرلک قدرتی اونکله هیچ قیاس ایدیلهمیه جک قدر یوکسکدر. «قول مسعود» ک اثرنده کی لسانی خصوصیتلرله «مسعود بن احمد» ک اثرلنده کی خصوصیتلر

علمی برصورتده اطرافيله مقایسه ایديله جك اولورسه ، بلکه بوندن بعض تاریخی نتیجه لر
 چیقار یلا بیلیر؛ و بلکه «مسعود بن احمد» کده آنا طولینک هانکی ساحه سنده یاشادینی تقریبی اولارق
 آ کلاشیلا بیلیر. مع مافیه ، لسان خصوصیتلری اعتباریله بوا یکی اثر آراسنده بارز هیج برفرق
 بولونماسه بیله ، بوندن ، هرایی آدامک عین شخص اولدیغنه ینه حکم ایديله مز ؛ اولسه اولسه ،
 بوندن «مسعود بن احمد» کده «قول مسعود» له عین محلی لهجه نی قوللاندیغنی آ کلاشیلا بیلیر.
 اساساً بوعصرده آنا طولیده مشترک و عمومی برادییات لسانی آرتق همان همان تشکل ایتیش ،
 محلی خصوصیتلر چوق آزالمشدی. هر حالده ، ادبیات تاریخی نقطه نظرندن ، یعنی ، اسلوبلری
 وقابلیت صنعتکارانه لری اعتباریله ، «قول مسعود» ایله «مسعود بن احمد» کده عین آدام اولدیغنی
 قبوله ماده امکان یوقدر. یالکیز ، کایسلی رفعت بکک اخیر آبحث ایتدیکی «مسعود بن احمد بن
 شادی» نك [تورکیات مجموعه می، ج ۲ ، ص ۴۰۸] بزم «مسعود بن احمد» اولماسی احتمالی پک
 قوتلیدر . ایشته «قول مسعود» ایله بزم «مسعود بن احمد» کده ایکی آیری شخص اولدیغنی
 آ کلاشیلا قدن سوکرا ، «ابن بطوطه» سیاحتنامه سنده ذکر ایدیلن رفاعی شیخی «عزالدین بن
 احمد» کده [باقکیز: شریف پاشا ترجمه سی، ج ۱ ، ص ۳۲۷] بزم شاعرک برادری اولماسی احتمالی
 آرتق بوسبوتون اورته دن قالقار . شاعرک یکنی «عزالدین احمد» کلنجه ، بونک حقیقده ده
 مع الاسف هیچ معلوما تمز یوقدر. آنا طولی تورک ادبیاتنک اک اسکی محصوللرینی احتوا ایدن
 «جامع النظائر» ده [بایزید کتبخانه عمومیسنده کی یکانه نسخه] ، نه «قول مسعود» کده ، نه
 «مسعود بن احمد» کده ، نه ده «عزالدین احمد» کده اثرلرینه تصادف ایدیلیر. تورک ادبیاتنک
 اک مجهول بر دوره سنده عائد بو قیمتلی متنلری نشر ایتمه لرندن دولانی ناشرلرینی تبریک ایده رز.

کوبیلی زاده محمد فواد